



## דף הרחבות – פרסום תקשורתי

1. תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק: כל המלבין פני חבריו ברבים כאילו שופך דמים.  
(תלמוד בבלי בבא מציעא נח ע"א)
2. "והיא שלחה אל המיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה", ותימא ליה מומר (ותאמר לו שהיא הרתה ממנו)! (...). אמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי: נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חבריו ברבים (רש"י) - אף זו נוח היה לה ל'שרף ואל תלבין פניו, לפיכך שלחה לו אם יודה ויגלה הוא עצמו את הדבר יגלה, ואם לאו תשרף ולא תגלה היא את הדבר). מנלן (מאין לומדים זאת)? מתמר.  
(תלמוד בבלי מסכת סוטה דף י' עמוד ב)
3. אור השמש הוא חומר החימוי הטוב ביותר. (לואי ברנדייס<sup>1</sup>)
4. "הזכות לחופש הביטוי יכול שתידלדל על נקלה, אם יהיה הפרט צפוי להליכים במסגרת איסור לשון הרע בעקבות כל הבעת דעה שלילית וביקורתית נגד פקיד ציבור בקשר לפעולתו של הלה; קיומה של ביקורת חופשית על נוהגיהן ואורחיהן של רשויות ציבור הוא אמצעי חיוני לשם תיקון המעוות. אם יחשוש האזרח שכל אי דיוק עובדתי, ככל שיהיה פעוט וקל ערך, עלול לסבכו בהליכים משפטיים, הוא לא יהיון למחות, והביקורת תוחנק בעודה באיבה"  
(מאיר שמגר, בתוך: משה נגבי, "גם חופש העיתונות לא ניתן לחלוקה", פוליטיקה מס' 9)
5. חשיבותו של העקרון (חופש הביטוי) נעוץ גם בהגנה שהוא נותן לאינטרס פרטי מובהק, דהיינו, לענינו של כל אדם, באשר הוא אדם, לתת ביטוי מלא לתכונותיו ולסגולותיו האישיות; לטפח ולפתח, עד הגבול האפשרי את האני שבנו; להביע את דעתו על כל נושא שהוא חושבו כחיוני בשבילו; בקיצור - להגיד את אשר בלבו, כדי שהחיים ייראו כדאיים בעיניו. למעשה, מבחינת המגמה של קיום אינטרס מיוחד זה, משמשת הזכות לחופש הביטוי לא רק אמצעי ומכשיר כי אם גם מטרה בפני עצמה, באשר הצורך הפנימי שמרגיש כל אחד לתת ביטוי גלוי להרהוריו הוא הוא מתכונותיו היסודיות של אדם...  
(מאיר שמגר, בג"ץ 73/53 חברת קול העם נ' שר הפנים, פ"ד ז (2), עמ' 878)
6. וראיתי להזכיר פה על דבר אשר כל הספרי מוסר הרעישו את העולם על עון לשון הרע, ואנכי מרעיש העולם להיפוך עון גדול מזה וגם הוא מצוי יותר, והוא מניעת עצמו מלדבר במקום הנצרך להציל העשוק מיד עושקו, דרך משל במי שראה באחד שהוא אורב על חברו בערמה על הדרך במדבר להרגו, או שראה מחתרת כלילה בביתו או בהנותו היתכן שימנע מלהודיע לחברו שיזהר ממנו משום איסור לשון הרע, הלא עונו גדול מנשוא שעובר על לא תעמוד על דם רעד.  
(פתחי תשובה על אורח חיים קנו, מובא בתוך: ציץ אליעזר<sup>2</sup> טו יג)

<sup>1</sup> לואי דמביץ ברנדייס (ארה"ב, 1856-1941) היה משפטן אמריקני ושופט בית המשפט העליון של ארצות הברית. בנוסף היה יהודי ציוני נלהב וממנהיגי התנועה הציונית בארצות הברית.  
<sup>2</sup> הרב אליעזר יהודה וולדנברג (ישראל, 1915-2006), מחשובי הפוסקים במאה העשרים. נודע בעיקר בזכות תשובותיו בנושאי רפואה והלכה.

7. חובת כיעור הרע הוא אחד מיסודות התורה, וניתן לראות בו עיקרון על של התורה. התורה באה לעולם כדי להדריך אותנו כבני אדם כיצד לעשות את העולם טוב יותר וישר יותר... המשפט הידוע שאור השמש הוא חומר החיטוי הטוב ביותר עולה בקנה אחד עם המדיניות של התורה. עצם העובדה שהתורה הותרת לפומביות הענישה, ולדרישה ולחקירה, לשווין בפני החוק, ולעניינים רבים הקשורים במיהור החברה מהתנהגות שאינה ראויה מלמדת על כך. ברם, לא ניתן לצמצם את המאבק ברע לתחום המשפט בלבד, ואם נעשה זאת הדבר לא יביא לצמצום הרע בעולם כי אם להרחבתו. ישנם עניינים רבים שאינם שפיטים... חייב אפוא להיות מנגנון משלים למנגנון המשפטי הנאבק ברע, ואחד הטובים שבהם הוא הפרסום והחשיפה. לא זו בלבד, אלא שלעיתים מזומנות מנגנון זה עצמו מעודד את מערכת המשפט להתמודד בצורה שונה עם אתגר שהונה לפתחם...

(הרב יובל שרלו<sup>3</sup>, "בערת הרע מיראל": על מדיניות הפרסום של ידיעות מביכות. בתוך: תקשורת ויהדות, עורכים: צוראל ראשי ומוטי זפט, עמ' 81)

8. א. לפני פרסום ידיעה כלשהי, יבדקו העיתון והעיתונאי את נכונותה במקור המהימן ביותר ובוהירות הראויה לפי נסיבות העניין.  
8. (תיקון 29.1.15) לא יפרסמו עיתון ועיתונאי ללא הסכמתו של אדם דבר הנוגע לפרטיות או שמו הטוב והעלול לפגוע בו, אלא אם קיים עניין ציבורי בפרסום במדיה הראויה. פרסום דבר כאמור מצריך כרגיל כירור מוקדם עם הנוגע בדבר ופרסום הוגן של תגובתו.  
(מתוך תקנון האתיקה של מועצת העיתונות)

9. בדרך כלל, לא יהיה מקום לשים אל לב את כוונתם הרעה של אלה האחראים לפרסום הנדון. ממה נפשך: אם אמת בתוכן הדברים שנתפרסמו, אין נפקא מינה (אין משמעות לשאלה) מה היה בלב המחבר או המפרסם. מאידך גיסא, אם אינם מגלים אמת, הרי חשובה היא רק השפעתם האפשרית של דברי הפרסום גופם על שלום הציבור ולא כוונתם הנסתרת של אלה שגרמו להפצתם....  
(מאיר שמגר, שם עמ' 890)

10. ... הרי העיתונאים אינם עובדים בהתנדבות, והמו"ל של העיתון אינו "הנדיב הידוע". העיתון מתקיים ממכירת גליונות ומפרסום מודעות. מספר הגליונות הנמכרים תלוי בכוח המשיכה של העיתון, עוצמת ה"רייטינג" תלויה בכמות ה"סקופים" והכתבות המעניינות והמגרות. אלו הם שיקוליה של העיתונות (...). לכן קשה מאד לעיתונאי לפעול מתוך שיקולים של טובת הציבור במנותק מהאינטרסים האישיים שלו (...). לא כל עיתונאי מסוגל לשמור על הגבול הברור שבין ביקורת עניינית לבין השמצה, ובין "חופש הביטוי" לבין "חופש הביזוי"  
(הרב עזריאל אריאל<sup>4</sup>, לשון הרע במערת ציבורית דמוקרטית (ב), צוהר ו עמ' 49)

11. אמירת לשון הרע לתועלת צריכה להיעשות מתוך אחריות גדולה ואהבה רבה, הן כלפי הציבור שרוצים להביא לו תועלת ע"י הפרסום, והן כלפי אותו איש ציבור שהפרסום עלול לפגוע בו (...). כאשר באים אננו לפרסם דברי ביקורת על איש ציבור – צריכים אננו להרגיש קרועים בין שתי אהבות גדולות: מחד גיסא, האהבה והאחריות לציבור שאותו רוצים אננו לשרת על ידי מסירת המידע החיוני בשבילו. ומאידך גיסא, האהבה והרגישות כלפי אותו איש ציבור או מפלגה, שאת מעשיהם רוצים אננו לפרסם ולבקר. מי שניגש לדיון בנושא רגיש זה מבלי להיות קרוע בין שני קטבים אלו – גישתו הבסיסית פסולה, וקרוב לוודאי שיימצא נכשל לצד זה או אחר.  
(הרב עזריאל אריאל שם עמ' 49)

<sup>3</sup> הרב יובל שרלו (ישראל, 1957-) הוא ראש ישיבת אורות שאול ופעיל ציבורי בולט בזרם הדתי לאומי. עוסק במגוון תחומים, דוגמת פובליציסטיקה, אתיקה ופוליטיקה;  
<sup>4</sup> הרב עזריאל אריאל הוא רב היישוב עטרת ומרבני צוהר.